

HRVATSKA GOSPODARSKA KOMORA
Sektor za financijske institucije, poslovne informacije i ekonomske analize
Odjel za makroekonomske analize

Turizam u 2016. godini

Uvodno

Turizam u Hrvatskoj u 2016. godini

Turizam u svijetu u 2016. godini

Zaključno

Veljača 2017.

Uvodno

Turizam je djelatnost koja u Republici Hrvatskoj, u većini kriznih godina ostvaruje rast, odnosno pokazala je određenu razinu otpornosti na gospodarsku krizu. To je djelatnost koja zapošljava šest do sedam posto ukupno zaposlenih, devizni prihod od turizma iznosi oko 18% u odnosu na BDP (najveći omjer u EU), a prošlogodišnja rekordna razina turističkih noćenja imala je pozitivan utjecaj na povoljnije ostvarenje državnoga proračuna u odnosu na planirano.

Naime, u prošloj godini deficit državnoga proračuna manji je od očekivanog, i to ponajprije zahvaljujući boljim ostvarenjima na prihodnoj strani proračuna koja je, pak, rezultat boljih ostvarenja prihoda od potrošačkih poreza (poglavito PDV-a). S druge strane, turizam je djelatnost (prema NKD-u „djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane“) u kojoj se isplaćuje ispodprosječna neto plaća tj. gotovo četvrtina zaposlenih u toj djelatnosti, u pravnim osobama, ima neto plaću u rasponu od 3.500 do 4.500 kuna.

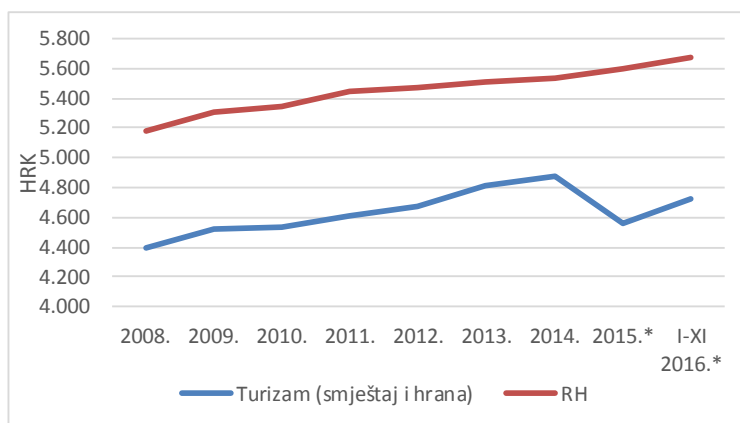
Isplaćivanje ispodprosječne plaće značajnim je dijelom rezultat toga što najveći broj zaposlenih u turizmu (prema podacima za pravne osobe gotovo 60% u 2015.) ima srednju stručnu spremu. Trend rasta u broju zaposlenih vrlo je blag (2015. u odnosu na 2009.), što nije u skladu s ostvarenim rekordnim fizičkim pokazateljima (dolasci i noćenja).

DEVIZNI PRIHOD OD TURIZMA I BDP ZEMALJA EU

	Devizni prihod od turizma 2015., u mlrd. USD	BDP 2015. u mlrd. USD	Devizni u odnosu na BDP, u %
Danska	6,6	295,1	2,2
Finska	2,8	232,1	1,2
Irska	4,8	283,7	1,7
Švedska	12,2	493,0	2,5
UK	45,5	2.858,5	1,6
Austrija	18,3	374,3	4,9
Belgija	11,7	454,3	2,6
Francuska	45,9	2.420,2	1,9
Njemačka	36,9	3.365,3	1,1
Luksemburg	4,2	57,8	7,2
Nizozemska	13,2	750,7	1,8
Bugarska	3,1	49,0	6,4
Češka	6,0	185,2	3,3
Estonija	1,5	22,7	6,6
Mađarska	5,3	120,6	4,4
Latvija	0,9	27,0	3,3
Litva	1,1	41,2	2,8
Poljska	9,7	474,8	2,0
Rumunjska	1,7	178,0	1,0
Slovačka	2,4	86,6	2,7
Hrvatska	8,8	48,9	18,1
Cipar	2,5	19,3	12,8
Grčka	15,7	195,3	8,0
Italija	39,4	1.815,8	2,2
Malta	1,4	9,8	14,0
Portugal	12,6	199,0	6,3
Slovenija	2,5	42,8	5,9
Španjolska	56,5	1.199,7	4,7
EU	373,4	16.300,4	2,3

Izvor: UNWTO, MMF; obrada: HGK

PROSJEČNE NETO PLAĆE U PRAVNIM OSOBAMA

Izvor: DZS; obrada: HGK

*nova metodologija

HRVATSKA GOSPODARSKA KOMORA

Sektor za financijske institucije, poslovne informacije i ekonomske analize

Odjel za makroekonomske analize

Tel.: 01/4828 – 373; elektronička pošta: makroekonomija@hgk.hr

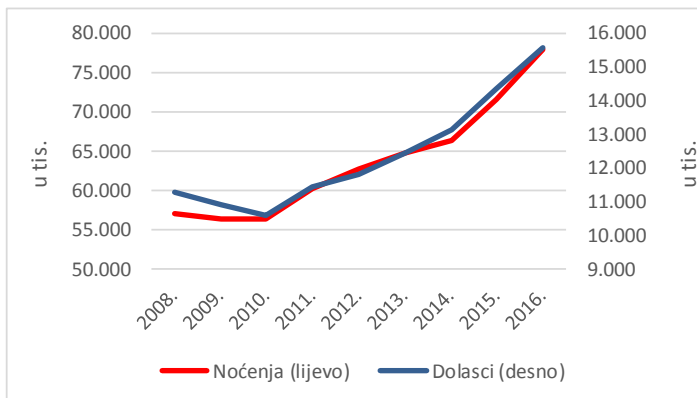
Turizam u Hrvatskoj u 2016. godini

U posljednjih petnaestak godina bilježi se trend rasta turističkih noćenja s izuzetkom 2009. godine kada je zabilježen pad tog pokazatelja. Devizni prihod od turizma (izražen u eurima) pokazuje sličan trend, odnosno u posljednjih petnaestak godina, samo je u 2009. i 2010. godini zabilježen pad tog pokazatelja. Povoljnija kretanja turističkih noćenja i deviznog prihoda, u posljednjih nekoliko godina, djelomično su rezultat povoljnije gospodarske situacije na razini EU (od 2013. do 2015. kontinuirani rast BDP-a, a razina BDP-a u 2015. je veća za 2,9% u odnosu na 2008.).

EU predstavlja najznačajnije emitivno tržište za hrvatski turizam (gotovo 90% ukupnih noćenja stranih turista). Unutar EU, naša najznačajnija emitivna tržišta jesu Njemačka, Slovenija i Austrija, koja zajedno čine 43% noćenja stranih turista, a rast tih tržišta djelomično je rezultat gospodarske situacije u tim zemljama, tj. u posljednje dvije godine bilježi se rast BDP-a u Sloveniji (u 2014. i 2015.), a u Njemačkoj i Austriji i dulje (od 2010. godine, razina BDP-a veća u odnosu na 2008.). Iako za prošlu godinu podatci nisu dostupni na razini cijele godine, iz podataka za prva tri kvartala uočljivo je da se pozitivni trendovi BDP-a nastavljaju.

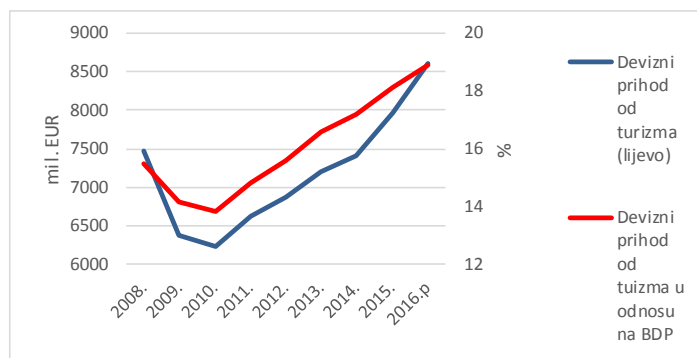
Prema objavljenim podacima DZS-a, u prosincu 2016. godine ostvareno je 24,8% više turističkih dolazaka i 25,4% više turističkih noćenja. Tim rastom nastavljen je uzlazni godišnji trend koji traje od 2014. godine (od travnja za dolazke, a od prosinca za noćenja), a samo je nakratko prekinut u travnju 2016. godine (zbog kalendarske razlike u uskršnjim blagdanima). Podacima za prosinac zaokružena je cijela 2016. godina koja je bila rekordna.

TURISTIČKI DOLASCI I NOĆENJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Izvor: DZS; obrada: HGK

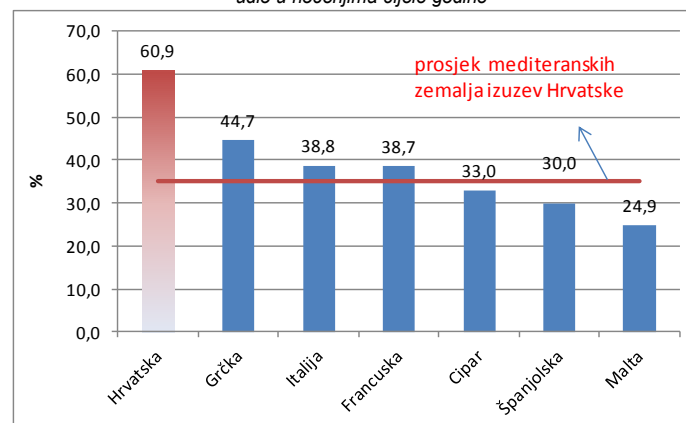
TURIZAM

Izvor: HNB, DZS; obrada: HGK
p - HGK procjena

NOĆENJA U SRPNJU I KOLOVOZU U 2015. GODINI

-udio u noćenjima cijele godine-

Izvor: Eurostat; obrada: HGK

HRVATSKA GOSPODARSKA KOMORA

Sektor za financijske institucije, poslovne informacije i ekonomske analize
Odjel za makroekonomske analize

Tel.: 01/4828 – 373; elektronička pošta: makroekonomija@hgk.hr

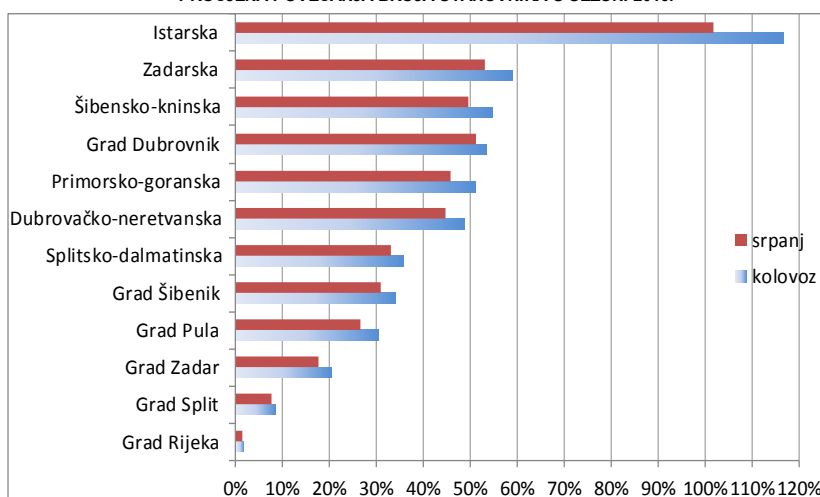
Tako je u 2016. godini ukupno zabilježeno gotovo 15,6 milijuna turističkih dolazaka i ostvareno je nešto više od 78 milijuna turističkih noćenja, što predstavlja rast od 8,7% tj. 9% u odnosu na 2015. godinu, odnosno najveću razinu tih pokazatelja ikad zabilježenu.

Najveći udio nekog mjeseca u noćenjima cijele godine i dalje imaju srpanj i kolovoz koji zajedno čine oko 60% noćenja cijele 2016. godine. Taj visoki postotak, pokazuje koliko je hrvatski turizam izuzetno sezonskoga karaktera. Izraženost sezonalnosti hrvatskog turizma još je uočljivija ako se usporedi taj pokazatelj (udio srpnja i kolovoza u turističkim noćenjima na razini cijele godine) s drugim europskim mediteranskim zemljama, gdje Hrvatska ima daleko najveći udio pa je prema tom pokazatelju najviše izložena rizicima sezonalnosti. Rizici sezonalnosti, između ostalih, mogu uključivati i nepovoljne klimatske prilike, što u prošloj godini nije predstavljalo značajniji problem. Sigurnosni uvjeti u Hrvatskoj također su zasada povoljni, što se ne bi moglo konstatirati za određeni dio mediteranskih zemalja, konkurenata hrvatskome turizmu, te je turistički promet svakako jednim dijelom preusmjeren s tih tržišta na hrvatsko.

Prema našim procjenama, u srpnju i kolovozu se, noćenjima domaćih i stranih turista, značajno poveća broj stanovnika (time i potrošača) u primorskim županijama. Pritom se utjecaj povećanja broja stranih turista ne odražava samo tim brojem turista, već i kupovnom moći jer je

ona (kao i sklonost potrošnji) kod stranih turista veća nego kod domicilnog stanovništva (primjerice u segmentu hrane i pića, potrošnja stranog turista veća je za oko 2,4 puta u odnosu na domicilno stanovništvo). Promatrano po županijama, postoje određene razlike u povećanju broja stanovnika pa se, primjerice u kolovozu 2016. godine, raspon povećanja broja stanovnika kreće od 35,9% (koliko iznosi povećanje u Splitsko-dalmatinskoj županiji) do 116,7% (u Istarskoj županiji).

PROCJENA POVEĆANJA BROJA STANOVNIKA U SEZONI 2016.

Izvor: DZS; izračun: HGK

Turizam u svijetu u 2016. godini

Prema preliminarnim podacima organizacije World Tourism Organization, u 2016. godini zabilježeno je 1,235 milijardi međunarodnih turističkih dolazaka u svijetu, što je 3,9% više u odnosu na 2015. godinu i predstavlja novu (drugu godinu zaredom) rekordnu razinu tog pokazatelja. Prošla godina bila je sedma godina u uzlaznom nizu nakon što je 2009. godine zabilježen pad međunarodnih turističkih dolazaka. Od ukupnog broja međunarodnih turističkih dolazaka, već uobičajeno najveći dio (50,2%)

PROJEKCIJE RASTA MEĐUNARODNIH TURISTIČKIH DOLAZAKA U 2017. GODINI

Svijet	3% do 4%
Europa	2% do 3%
Azija i Pacifik	5% do 6%
Amerike (Sjeverna, Karibi, Centralna i Južna)	4% do 5%
Afrika	5% do 6%
Bliski Istok	2% do 5%

Izvor: UNWTO; obrada: HGK

HRVATSKA GOSPODARSKA KOMORA

Sektor za financijske institucije, poslovne informacije i ekonomske analize

Odjel za makroekonomske analize

Tel.: 01/4828 – 373; elektronička pošta: makroekonomija@hgk.hr

zabilježen je u Europi u kojoj je prošlogodišnje povećanje turističkih dolazaka iznosilo 12,2 milijuna dolazaka.

Nakon Europe, prema udjelu u dolascima, slijedi regija Azija i Pacifik (24,5%) u kojoj je zabilježen gotovo dvostruko veći apsolutni skok dolazaka u odnosu na Europu, tj. zabilježeno je 23,6 milijuna međunarodnih turističkih dolazaka više u odnosu na 2015. godinu. Pritom je najveći rast zabilježen u Sjeveroistočnoj Aziji (11,8 milijuna više) i Jugoistočnoj Aziji (8,6 milijuna više). Ostale svjetske regije (Amerike i Afrika) također bilježe rast, izuzev Bliskog Istoka kod kojeg se bilježi pad 4,1% u odnosu na 2015. godinu.

Zaključno

Turizam kao djelatnost ima značajnu ulogu u hrvatskom gospodarstvu (devizni prihodi iznose oko 18% u odnosu na BDP), a njegov utjecaj uočljiv je i u drugim djelatnostima, poglavito u trgovini. Tako je na rast maloprodajnoga prometa u prošloj godini, s obzirom na to da su ostvareni rekordni turistički rezultati (turistička noćenja i devizni prihod od turizma), turizam povoljno utjecao, i to najviše u srpnju i kolovozu, tj. u mjesecima kada se ostvari najviše maloprodajnoga prometa u godini (oko petine godišnjeg prometa u obama spomenutim mjesecima zajedno) i najviše turističkih noćenja. Prema našim procjenama, u srpnju i kolovozu se, temeljem ostvarenih noćenja domaćih i stranih turista, značajno poveća broj stanovnika tj. potrošača u primorskim županijama. Pri tome se, primjerice, u kolovozu 2016. godine raspon kreće od 35,9% (koliko iznosi povećanje u Splitsko-dalmatinskoj županiji) do 116,7% (u Istarskoj županiji).

Ipak, visok postotak deviznog prihoda u odnosu na BDP (najveći u EU) upućuje na nedovoljno diversificiranu gospodarsku strukturu Hrvatske. Zbog važnosti turističke djelatnosti, rizici koje nosi karakterističnost hrvatskoga turizma imaju dodatnu dimenziju. Naime, prostorna (oko 2/3 noćenja u samo trima županijama) i vremenska (oko 60% noćenja cijele godine samo tijekom dva mjeseca) koncentriranost hrvatskoga turizma donosi specifičan rizik za poslovanje poduzetnika u turizmu i za turizam vezanih djelatnosti (poglavito trgovina na malo).

Opće napomene:

Ovu analizu izrađuje i za nju je odgovorna HGK. Informacije, mišljenja, analize i zaključci koji se iznose temelje se na javnim statističkim i ostalim informacijama što potječu iz izvora u čiju se potpunost i točnost HGK pouzdaje, ali za koje ne jamči. Utoliko su informacije, mišljenja, analize i zaključci izneseni u ovoj publikaciji podložni promjenama koje ovise o promjenama izvora informacija te o promjenama koje nastupe od trenutka pisanja teksta do njegova čitanja. Ova publikacija ili njeni dijelovi ne mogu se kopirati ili bilo kako drukčije reproducirati bez navođenja izvora.

HRVATSKA GOSPODARSKA KOMORA

Sektor za financijske institucije, poslovne informacije i ekonomske analize

Odjel za makroekonomske analize

Tel.: 01/4828 – 373; elektronička pošta: makroekonomija@hgk.hr